

Helsingin yliopiston varainhankinnan ja yritys yhteistyön eettiset periaatteet

Luonnos 30.9.2016

Helsingin yliopiston varainhankinnan ja yritys yhteistyön eettiset periaatteet ohjaavat Helsingin yliopiston ja Helsingin yliopiston rahastojen sekä niiden henkilöstön ja luottamushenkilöiden toimintaa. Ohjeistusta tulee noudattaa myös tilanteissa, joissa yliopistoyhteisön jäsen toimii yksityishenkilönä mutta tosiasiallisesti perustuen hänen asemaansa yliopistossa. (ks. *Helsingin yliopiston lahjonnan vastaiset periaatteet*, 15.4.2015, osoitteessa: <https://flamma.helsinki.fi/content/res/pri/HY340795>)

Lainsäädäntö ja arvot ohjaavat varainhankintaa sekä yritys yhteistyötä

Yliopiston toiminta perustuu sen arvoihin, omiin sääntöihin ja ohjeisiin sekä lainsäädännön, muiden sitovien normien ja yleisesti hyväksytyjen tutkimuseettisten periaatteiden noudattamiseen (ks. <https://www.helsinki.fi/fi/tutkimus/tutkimuseettiikka>).

Yliopisto ei vastaanota taloudellista tai muuta etua oman vaikutusvaltansa käyttämiseksi kolmansiin osapuoliin muutoin kuin perustehtäviensä, tutkimuksen, opetuksen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen, toteuttamiseksi. (ks. *Helsingin yliopiston lahjonnan vastaiset periaatteet*, 15.4.2015, osoitteessa: <https://flamma.helsinki.fi/content/res/pri/HY340795>)

Yliopisto on sitoutunut noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjetta *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen* (ks. <http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje>).

Yliopisto kunnioittaa toiminnassaan yhteistyötahojaan, yksilöitä ja rehellisyyden, vastuullisuuden, luottamuksen sekä kaikkien osapuolten arvostamisen periaatteita.

Varainhankinnan ja yritys yhteistyön tavoite on yliopiston ja sen kumppaneiden strategian toteuttaminen sekä arvojen edistäminen.

Luottamus on varainhankinnan ja yritys yhteistyön ytimessä

Yliopiston toiminta perustuu laillisuuteen, rehellisyyteen ja totuudenmukaisuuteen sekä parhaaseen saatavilla olevaan tietoon. Yliopisto toimii tavalla, joka rakentaa lahjoittajien, rahoittajien, yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien luottamusta sen toimintaan.

Lahjoittaminen ja yhteistyökumppanuudet pidetään erillään muista prosesseista

Yliopisto ei yhdistä varainhankinta- eikä yritys yhteistyöprosesseja hankintaprosesseihinsa. Yliopiston varainhankinta perustuu Poliisihallituksen myöntämään rahankeräyslupaun, ja yritys yhteistyössä noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja normistoa. Yliopiston hankinnat hoidetaan osana julkista hankintaprosessia, jota säätelee hankintalaki.

Lahjoittaja tai muu rahoittaja ei voi vaikuttaa henkilövalintoihin, opiskelijavalintoihin, opintomenestykseen tai tutkinnonsuorittamiseen. Lahjoittaja tai muu rahoittaja ei voi vaikuttaa yliopiston opetukseen, tutkimukseen tai julkaisuihin yliopiston strategian, arvojen tai tutkimuseettisten ohjeiden vastaisesti.

Lahjoitus ei ole koskaan lahjus. Helsingin yliopisto korostaa toiminnassaan, että lahjoitus- tai kumppanuussuhde ei anna neuvottelu- eikä muuta etua suhteessa yliopiston toimintoihin. Toiminnasta ei saa syntyä myöskään käsitystä, että lahjoitus tai muu rahoitus olisi peiteltyä lahjontaa.

Sopimukset määrittelevät yhteistyötä

Yhteistyötä koskevat sopimukset ja mahdollisen ulkopuolisen rahoittajan rahoitusehdot määrittelevät yritysten kanssa tehtävän yhteistyön sisällön lainsäädännön ja yleisesti hyväksytyjen tutkimuseettisten periaatteiden puitteissa.

Vastikkeellisessa markkinahintaisessa toimeksiantotutkimuksessa tilaaja määrittää yhdessä yliopiston kanssa tutkimuksen tavoitteet ja saa omistusoikeuden tai muun määritellyn oikeuden tutkimuksen tuloksiin.

Yhteistyössä tehtävässä ja julkisin varoin osittainkin rahoitetussa tutkimuksessa huomioidaan, ettei yliopisto saa käyttää valtiolta saamaansa budjettirahoitusta tai muuta julkista rahaa yritysten tukemiseen. Sen vuoksi yritys ei tällaisessa tutkimuksessa saa yksinoikeuksia tuloksiin vaan tulokset julkaistaan ja hyödynnetään rahoitusehtojen sekä yliopiston periaatteiden mukaisesti.

Läpinäkyvyydellä minimoidaan riskejä

Yliopisto kertoo selkeästi ja avoimesti lahjoitusvarojen sekä niiden tuoton käytöstä ja käyttötarkoituksesta. Toimintatapa koskee sekä lahjoituksia Helsingin yliopistolle että Helsingin yliopiston rahastoille.

Yliopisto ottaa vastaan sellaisia lahjoituksia ja toimeksiantoja, jotka edistävät sen tavoitteita ja arvoja. Lahjoituksen tai toimeksiannon vastaanottamisesta päättää aina yliopisto omien sääntöjensä mukaisesti, ja yliopisto voi myös kieltäytyä niistä.

Yliopisto pyrkii selvittämään lahjoitusvarojen alkuperän ja huomioi toiminnassaan muun muassa korruptioon, lahjontaan sekä rahanpesuun liittyvät riskit. Lahjoitukset Helsingin yliopistolle ovat julkisuuslain mukaan julkisia eikä yliopisto ota vastaan täysin anonyymejä lahjoituksia.

Hankkeisiin liittyvissä toimeksiannoissa ja yhteistyökumppaneiden valinnassa noudatetaan vastaavia periaatteita.

Henkilöstön toiminta rakentaa luottamuksen

Yliopiston toiminnasta ja hallinnosta raportoitaessa noudatetaan totuudenmukaisuutta, läpinäkyvyyttä sekä avoimuutta.

Henkilöstö ilmoittaa ja selvittää kaikki todelliset tai mahdolliset eturistiriidat. Yliopiston henkilöstö vastaa toimintansa eettisyydestä ja vastuullisuudesta, myös suhteessa sidosryhmiin.

Yliopiston henkilöstö välttää toiminnassaan henkilökohtaisia tai ammatillisia väärinkäytöksiä, eikä saa tavoitella henkilökohtaista etua käyttämällä hyväksi asemaansa tai yliopistolle kuuluvaa omaisuutta, tietoa tai liiketoiminnan mahdollisuuksia.

Yliopiston henkilöstö kunnioittaa toiminnassaan lahjoittajien itsenäistä päätösvaltaa eikä toimi tavoilla, jotka voidaan tulkita painostukseksi tai sopimattomaksi lahjoituskehotukseksi.

Tietosuoja takaa luottamuksellisuuden

Yliopiston henkilöstö noudattaa tietosuojaa ja salassapitoa koskevia lakeja, säännöksiä ja määräyksiä. Lahjoittajarekisterin tiedot ovat ainoastaan yliopiston omassa käytössä eikä niitä luovuteta ulkopuolisille. Henkilörekistereistä laaditaan rekisteriseloste. Tutkimushankkeissa tutkittavista henkilöistä kerättävien tietojen osalta toimitaan lainsäädännön ja tutkittavien suostumusten mukaisesti.

Tiedot lahjoittajasta voidaan poistaa lahjoittajarekisteristä lahjoittajan pyynnöstä välittömästi ja muista rekistereistä siten kuin lainsäädäntö edellyttää. Yliopisto ei kuitenkaan hävitä tietoja, jotka liittyvät oikeudelliseen vastuuseen tuntea lahjoittajat ja muut tahot, joista tietoa on kerätty. Tarvittaessa yliopistolla on velvollisuus antaa lahjoituksista tietoa julkisuuslain mukaisesti (*Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta, 1999/621*).

Yliopiston henkilöstö ei luovuta ulkopuolisille tietoonsa saamia luottamuksellisia tietoja eikä yrityssalaisuuksia vaan kunnioittaa luottamuksellisuutta kaikissa käydyissä keskusteluissa ja muussa yhteydenpidossa.

Toimeksiantotutkimuksessa toimeksiantajan luottamukselliset tiedot pidetään luottamuksellisina yliopiston ja toimeksiantajan välisen sopimuksen mukaisesti. Tutkimustulosten julkaisemisesta sovitaan siten, että tulokset voidaan haluttaessa suojata teollisoikeudellisesti ja että luottamuksellinen tieto ei vaarannu.

Eettisesti epäselvät tapaukset selvitetään

Yliopiston yksiköiden johto vastaa näiden periaatteiden noudattamisesta omissa yksiköissään. Tarvittaessa yliopiston sisäinen tarkastus voi selvittää myös henkilökunnan toimintaa varainhankinnassa ja yritysyhteistyössä.

Jos yliopisto epäilee, että lahjoitukseen tai sopimussyhteistyöhön liittyy rikollista tai muutoin laitonta toimintaa, yliopisto vie asian asianomaisen viranomaisen tutkittavaksi. Näiden epäilyjen sekä lahjonnanvastaisia periaatteita koskevien epäselvien tapausten ja loukkausepäilyjen selvittämistä johtaa hallintojohtaja.

Hyvän tieteellisen käytännön loukkaamista koskevien epäilyjen selvittämistä johtaa kansleri.